

9. Ободовська В. Інфографіка на уроках історії як засіб візуалізації образів // Рідна школа. 2016. № 8–9. С. 67–70.
10. Панченко Л., Разорьонова М. Використання інфографіки в освіті // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. 2016. Вип. 10 (2). С. 122–126. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nz_pmfm_2016_10\(2\)_33](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nz_pmfm_2016_10(2)_33).
11. Сорочинська Н. М., Гісем О. О. Історія України: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2017. 272 с.
12. Струкевич О. К. Історія України: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Грамота, 2017. 240 с.

REFERENCES

1. Bondarenko L. G. Infographics as a modern tool for studying the works of Honore de Balzac in school // Honore de Balzac: facets, interpretation, Ukraine: a collection of scientific papers of the International scientific and practical conference dedicated to the 220th anniversary of the writer (Berdychiv, May 15–16, 2019). Kiev: Ludmila Publishing House, 2019. P. 249–254.
2. Vlasov V. S., Kulchytsky S. V. History of Ukraine (standard level): a textbook for the 10th grade of general secondary education institutions. Kyiv: Letter LTD, 2018. 256 p.
3. Vovk O. V. Infographics as an effective means of training // Systems of information processing. 2017. Vol. 4. P. 199–205. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/soi_2017_4_43.
4. Gaidamaka O. V. Art: (standard level, profile level): a textbook for 10 (11) classes of general secondary education institutions. Kiev: Genesis, 2019. 224 p.
5. Dranovska S. V. Infographics as a modern means of activating the educational and cognitive activity of students in history lessons // Theory and methodology of teaching social disciplines: scientific-pedagogical journal / Sumy State Pedagogical University. A. S. Makarenko. 2018, No. 1 (6), pp. 5–7. URL: <http://repository.sspu.sumy.ua/handle/123456789/5427>
6. Klimenko J. Miracles of visualization, or how to make knowledge visible, and lessons of literature-unforgettable // World Literature in Ukrainian Schools. 2019, No. 3. P. 2–12.
7. Klimenko J. Literary infographics as a means of developing students' reading competence // World Literature in Ukrainian Schools. 2020, No. 1–2. Pp. 2–9.
8. Masol L. M. Art. Level standard, profile level: a textbook for the 10 (11) class of general secondary education institutions. Kiev: Education House, 2018. 224 p.
9. Obodovska V. Infographics on the lessons of history as a means of visualization of images // Native School. 2016. № 8–9. Pp. 67–70.
10. Panchenko L., Razoryonova M. The use of infographics in education // Scientific notes of Kirovohrad State Pedagogical University named after Vladimir Vinnichenko. Series: Problems of Methods of Physical-Mathematical and Technological Education. 2016. Vyp. 10 (2). Pp. 122–126. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nz_pmfm_2016_10\(2\)_33](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nz_pmfm_2016_10(2)_33).
11. Sorochinska N. M., Gisem O. O. History of Ukraine: a textbook for the 9th grade of secondary schools. Ternopil: The Educational Book - Bogdan, 2017. 272 p.
12. Strukevych O. K. History of Ukraine: textbook for 9th grade of secondary schools. Kyiv: Certificate, 2017. 240 p.

УДК 323.2 (477)

Докторович Галина,
методист Навчально-методичного центру
професійно-технічної освіти у Сумській області,
м. Суми, Україна

РОЛЬ КОНТРОВЕРСІЙНИХ ПИТАНЬ В САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ СТАНОВЛЕННЯ НАЦІЇ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ

В статті визначена роль контрверсійних питань в самоідентифікації становлення нації та збереження історичної пам'яті. Доведено, що навчальні предмети такі як історія, громадянська освіта, правознавство є основою формування мотивації в учнів прагнення до об'єктивного аналізу подій, фактів, особистостей, політичних та соціальних змін. Зазначено, що у сучасному світі все помітнішим стає суспільний інтерес до осмислення власної минувшини через призму сучасності.

Ключові слова: контрверсійний, критичне мислення, самоідентифікація, толерантність, мотивація.

Докторович Г. Роль противоречивых вопросов в самоидентификации становления нации и сохранения исторической памяти. В статье определена роль противоречивых вопросов в

самоідентифікації становлення нації і збереження історическої пам'яті. Доказано, що учебні предмети такі як історія, громадянське образование, правоведине являється основою формироваия мотивації у учасихся стремление к объективному анализу событий, фактов, личностей, политических и социальных изменений. Отмечено, что в современном мире все более заметным становится общественный интерес к осмыслению собственной прошлого через призму современности.

Ключевые слова: контрверсионный, критическое мышление, самоидентификация, толерантность, мотивация.

Doktorovich G. The role of conflicting issues in the self-identification of the formation of a nation and the preservation of historical memory. The article defines the role of conflicting issues in the self-identification of the formation of a nation and the preservation of historical memory. It is proved that academic subjects such as history, civic education, law are the basis for the formation of students' motivation to strive for an objective analysis of events, facts, personalities, political and social changes. It is noted that in the modern world, public interest in understanding the past through the prism of modernity is becoming more noticeable.

Key words: contraversion, critical thinking, self-identification, tolerance, motivation.

Стрімка зміна суспільно-політичних та соціально-економічних реалій сьогодення покликала до життя відкритий дискурс з приводу «дратівливих», контрверсійних питань в методиці викладання предметів, особливо суспільно гуманітарного циклу. Отже, такі предмети як історія, громадянська освіта, правознавство тощо є основою формування мотивації в учнів прагнення до об'єктивного аналізу подій, фактів, особистостей, політичних та соціальних змін.

Контрверсійний - тобто суперечливий (контра – протистояння) – той хто викликає різне ставлення, спірний, неоднозначний, нечіткий. Річ, явище чи людина, яку можна різноманітно трактувати, безумовно, є контрверсійною.

Критичне осмислення значної кількості питань, що досить довгий час ігнорувалися або ж висвітлювалися лише з потрібної точки зору, що наявні у національному досвіді державотворення дозволяє в різних площинах поглянути на проблеми само ідентифікації становлення нації у новітній історії, збереження історичної пам'яті, відстежуються загальні тенденції у новий та новітній періоди, окреслити можливі перспективи і врешті решт зрозуміти себе, як етнічне явище. Наприклад: як освітлювалися події подвигу героїв Крут - від зрадників у Радянські часи, до Героїв та борців за незалежність та суверенітет України.

Посилення глобалізації суспільства, що тісно включає Україну до світового співтовариства, відкриває перед нашим суспільством нові перспективи, геополітичні горизонти, що в свою чергу спонукає нашу державу приймати виклики, що мають остаточно звільнити українське суспільство від тоталітарно-авторитарних традицій державотворення.

У сучасному світі все помітнішим стає суспільний інтерес до осмислення власної минувшини через призму сучасності. Історична пам'ять є чинником, що визначає характер колективних уявлень про минуле, оцінку нинішніх подій та бачення стратегії майбутнього розвитку суспільства. Цей феномен знаходить вираження в багатьох суспільних сферах: у політичній – як предмет державної політики, фактор конструювання політичної нації, передумова міжетнічної та міжнаціональної інтеграції чи конфліктів, засіб ретрансляції цінностей політичної культури; в соціальній – як елемент суспільної свідомості, інструмент формування ідентичності, громадської консолідації; у культурній – пам'ять і меморіалізація як інструменти збереження та передачі культурного досвіду спільноти.

На представників освітянської спільноти покладається вкрай відповідальне завдання сприяти формуванню глобально компетентних, мультикультурних громадян, які можуть брати участь у вирішенні різного роду соціальних питань із застосуванням критичного мислення. Однак, на цьому шляху з'являються бар'єри, пов'язані з порушенням академічної свободи. Хоча це і не є якимось новим феноменом, але академічна свобода стає все більш неспроможною реалізувати свої функції за нинішніх складних соціальних обставин, за умов розширення освітньої діяльності та її форм по всьому світу.

Сучасна освіта може продукувати цінні і правдиві результати лише за умови, коли освітня діяльність реалізується у вільній та відкритій атмосфері. Політичний вплив є однією з найбільш руйнівних сил, що діють на академічну свободу. І на жаль, з огляду на те, що диктатуро-орієнтовані політичні структури нині все ще існують в багатьох країнах світу, їхній вплив на свободу є часто-густо деструктивним. У суспільстві, де домінує диктатура, свобода суттєво пригнічується. Люди не можуть відкрито висловлювати власну думку, особливо в таких сферах, як історія, політика та освіта, адже середовище знаходиться під контролем, щоб служити політичним цілям і соціальній ідеології представників панівної влади. Більш досконалі знання і важлива інформація обмежуються, аби уникнути їхнього впливу на людей, їх думки і цінності. Така так звана демократія була в часи Радянського Союзу.

Історія переконливо свідчить, що свобода, особливо свобода думки ніколи не здобувалася легко. Особистості, які по-справжньому були віддані дослідженням і відкриттю нових істин, жертвували для цього надзвичайно багато зусиль – настільки ж багато від цього вигравали згодом майбутні покоління. І в теперішній час люди все ще прагнуть і борються за свободу в багатьох куточках нашої планети та і нашої країни.

Свобода не є безкоштовним благом. Однак, чим сильнішими будуть голоси представників освітянської спільноти і більше відповідних дій матимуть місце на міжнародному полі освіти, тим швидше свобода проникатиме до кожного закутку сучасного світу. Це дасть можливість більшій кількості людей вільно висловлюватись, ділитися й обговорювати свої індивідуальні цінності, ідеали та позиції. Свобода необхідна для того, аби розвивати фундаментальну демократію у світі.

Підготовка глобально компетентних громадян є ключовою функцією сучасної освіти. Однією з проблем сучасності є виховання толерантності в умовах полікуртурності Європи та світу. Земля спільний дім для всіх народів та народностей, які її населяють і умовою успішного розвитку людей – це толерантне ставлення один до одного представників різних народів. Французький філософ-просвітитель Франсуа Вольтер сказав свою знаменну фразу з цього приводу «Ваша думка для мене глибоко ворожа, але за Ваше право висловити її я готовий віддати своє життя».

«Толерантність це те, що робить можливим досягнення миру і приводить від культури війни до культури миру» (Проголошений принцип толерантності в ЮНЕСКО (1995 рік).

Формуванню толерантності сприяють знання, відкритість, досвід спілкування та свобода думки, совісті та переконань. Сьогодні толерантність - один із провідних показників справжньої демократії країни. А тому важливо вихованцям показати, що засвоюючи теоретичний матеріал, не може бути єдиної думки, оцінки фактів, подій. Взагалі, кожна думка має право бути, але вона потребує обґрунтованої аргументації, доказів, врахування різних точок зору.

Отже, свобода дозволяє обмінюватися різними культурними надбаннями та цінностями, обговорювати різні думки й ідеї. Але разом з тим, вона потребує відкритого й толерантного розуму аби з його допомогою повною мірою використовувати на практиці потенціал цієї свободи і посилювати її позиції.

Культивування почуття культурної переваги може викликати культурну нетерпимість, навіть культурну дискримінацію, які будуть руйнувати навчання та викладання, обумовлювати лише поверхневу співпрацю, а також генерувати конфлікти між ними.

Молоді люди прагнуть нових знань та істин; вони мають право знати, а викладачі зобов'язані надавати відповідну допомогу і скеровувати їх у цьому напрямі. Ми в своїй освітній діяльності повинні навчити дітей обговорювати, аргументувати, висловлювати твердження. Навіть найбільш контроверсійні питання мають підлягати обговоренню.

Приклади контроверсійних питань:

1. Вправи в давньоримській риторичі, судовій практиці:

Вправи з риторики в давньоримській школі мали дві форми: були промови, що виголошувалися однією людиною на певну тему, а контроверсії поєднували промови обвинувача й захисника, тобто готували до майбутніх виступів у суді?

2. Протиставлення своєї версії події будь-якій іншій версії; протилежна версія чогось:

Тут говорили свідки й очевидці. По вислуханням всіх цих контроверсій суд має перейти до пропозицій (Л. Костенко); (При захисті дисертацій: доповідь, опоненти);

3. Квантова механіка постає як контроверсія до багатьох фізичних і філософських ідей;

4. Студенти отримують завдання підготувати свою контроверсію щодо думки: космос може дати відповідь на проблему перенаселення та виснаження ресурсів Землі).

Приклади контроверсії в політиці

1. Парламентар зробив кілька контроверсійних заяв щодо українсько-російських взаємин.

Нардеп від «Слуги народу» виступив в ефірі пропагандистського шоу російського ТБ

2. В Ізраїлі схвалили контроверсійний закон про поліцію.

Поліція Ізраїлю розслідує можливу причетність лідера країни до корупції. У грудні в деяких містах Ізраїлю відбулися багатотисячні протести проти корупції. Закон обмежує повноваження поліції.

Політика мовного питання:

Для України мовне питання завжди було критичним і контроверсійним, враховуючи складну спадщину, яку вона отримала у мовній сфері. До того ж, уже на ранніх етапах існування Української держави виявилася стійкі стереотипи на кшталт (кугутська мова, мова меншовартісних людей і т.д.). Хоча всім нам відомий факт про те, що саме українська мова є наймилозвучніша мова в світі.

Національно-патріотичне виховання:

Політична ситуація в Україні, останні події (звільнення наших полонених (обмін)). Серед звільнених був Олег Сенцов, який провів у Московських казематах більше 5-ти років: Колишній бранець Кремля Олег Сенцов дав суперечливе інтерв'ю німецькому виданню Spiegel.

В інтерв'ю Сенцов сказав: «Ми росіяни та українці - це споріднені народи, ми, по суті, брати з малою різницею між нами».

Учасник бойових дій Олексій Бик у Facebook прокоментував інтерв'ю Сенцова наступним чином: «Що там ваш Сенцов? Кажуть, вже в інтерв'ю німецькому «Шпігелю» розказує радянську казку про «адін народ»? Утріться, обліжіться і продовжуйте ліпити собі коників з гівна. Тобто патріотів з ліваків» Нагадаємо, Сенцов був незаконно ув'язнений Російською Федерацією у травні 2014 року і засуджений російським судом до 20

років позбавлення волі. 7 вересня 2019 року був визволений і повернувся в Україну. Як повідомлялося, в 2018 році Сенцов став лауреатом премії «За свободу думки» імені Андрія Сахарова.

Нагадаємо, 7 вересня між Україною та Росією відбувся обмін у форматі 35 на 35. До України повернулися 11 незаконно засуджених у Росії співгромадян та 24 моряків, яких Росія захопила в районі Керченської протоки у листопаді 2018 року.

Сенцов у своєму виступі на міжнародному форумі YES-2019 у Києві звернувся до президента Володимира Зеленського з проханням щодо звільнення решти бранців Кремля, розповівши присутнім про пластикову банку із синьо-жовтою наліпкою, яка протягом п'яти років була з ним в російських тюрмах (цей факт можна прокрути відеороликом, яким неодноразово демонструвався на телебаченні).

Відображення контроверсійності розглядається як специфіка наукової журналістики. Контроверсійність тематики медіа-текстів як один із важливих шляхів реалізації конфліктності у журналістських матеріалах. Ефективне подання наукової контроверсійної інформації в ЗМІ є резервом та інструментом розвитку і підтримки інтересу до освіти, популяризації наукових знань серед широкого загалу, підвищення наукової медіа-грамотності. Основна мета журналістських матеріалів на контроверсійні теми – спонукати до широкого обговорення таких тем, викликати до них суспільний інтерес, підвищити загальну грамотність. Об'єктивно подані засобами масової інформації наукові дискусії та суперечки дають змогу повно і яскраво передати динаміку розвитку науки і суспільства, їхній взаємозв'язок. І, навпаки, неухважність ЗМІ до таких суперечностей, невміння їх осмислити призводять до зниження аналітичного та інформаційного рівнів журналістських матеріалів. Звернення медіа до контроверсійних тем неминуче позначається на змісті журналістських творів. Для того, щоб підтримувати інтерес до знань, журналісти спілкуються із аудиторією, відтворюючи суперечки, дискусії, конфлікти. Реальна дискусія використовується у журналістських текстах як точка відліку авторського повідомлення, розглядається як первинна, що нанизує на себе похідні суперечності. У результаті у поле зору медіа потрапляє широке коло взаємостосунків науки з іншими сферами – політикою, культурою, релігією, мораллю тощо.

Держава існує всупереч чиновникам, рух вперед відбувається всупереч складним обставинам, перемоги відбуваються всупереч зраді. Для прикладу, слово «державна» одні розуміють як найвищу цінність, асоціюючи його з неньою Україною, натомість інші – з бардаком, чиновництвом, корупцією, негативними проявами суспільного життя.

Показовим прикладом контроверсійних постатей в історії є біографії видатного провідника польської націонал-демократії – Романа Станіслава Дмовського (1864-1939 рр.) та особливо гетьмана Павла Скоропадського (1873-1945).

Попри те, що у вітчизняній історіографії за Дмовським закріпився негативний образ політика-українофоба, комплексне дослідження його поглядів стосовно вирішення українського питання і бачення ним перспектив розвитку польсько-українських взаємовідносин буде особливо актуальним на сучасному етапі становлення добросусідських взаємовідносин між Україною та Польщею. І крім того, допоможуть подолати односторонні, тенденційні підходи до висвітлення історичного минулого обох народів.

Зупинимося на діяльності та політичній контроверсійній кар'єрі Пала Скоропадського.

Військова та політична кар'єра Скоропадського розпочалася у період Першої світової війни. Влітку 1916 р. він отримав військовий чин генерал-лейтенанта. 22 січня 1917 р. прийняв командування 34-м армійським корпусом, дислокованим в Україні. Зречення Миколи II викликало глибоку суспільну метаморфозу у Павла Скоропадського, власне як і у багатьох інших представників української аристократичної верстви. П. Скоропадський чітко зазначив про свою відчуженість від радикальних соціальних позицій українського руху і одразу усвідомив, яку загрозу уявляє для України більшовизм. Він позитивно сприйняв ідею українізації армії загалом і, власне, свого корпусу, вважаючи, що вона «дасть дійсно хороший бойовий контингент». Зростання його авторитету у військових колах, налаштованих на розбудову української армії, зумовило проголошення П. Скоропадського отаманом Вільного козацтва. Усвідомлення необхідності включитися в політичне життя, публічно виявити своє національне і класове обличчя в нових умовах стало властиве не лише поодиноким представникам козацько-старшинських родин, але й цілим соціальним групам. Про це, зокрема, засвідчила несподівана поява серед численних лозунгів багатотисячної української маніфестації у Києві 19 березня 1917 р. заклик «Хай живе самостійна Україна з гетьманом на чолі!»

29 квітня 2018 р. відбулося проголошення Української Держави. Відродження української державності в її традиційній історичній формі ніколи не зникла в українському суспільстві. Вперше було чітко висунуто принцип соборності українських земель, зафіксований титулом голови новопосталої держави – гетьман всієї України – та її офіційною назвою – «Українська Держава».

Суспільно-політична позиція Гетьмана була спрямована на те, щоб боротьба між консерватизмом і соціальним радикалізмом могла набрати законно-правові і національно-творчі форми. При цьому від першого дня існування Української Держави і до останнього двері до співпраці жодній українській політичній партії не були закриті. Скоріше, навпаки, Гетьман весь час прагнув залучити до участі в уряді представників якомога ширшого українського політичного спектру.

За короткий час існування Гетьманату було досягнуто чималих успіхів: введено національну тверду валюту, засновано банківську систему. Розпочато підготовку земельної реформи. На міжнародній арені Українська Держава була визнана 30 країнами, які уклали з нею дипломатичні стосунки. Українські місії були відкриті у 23 країнах. Вперше цивілізований світ почав сприймати Україну як незалежну державу, а не частину Росії. Чимало було зроблено в царині науки: засновано Українську Академію наук, яка продовжує існувати досі, відкрито два університети та українські кафедри в інших вищих навчальних закладах. Маючи за собою чималий практичний досвід у цій сфері, гетьман усвідомлював, що закріпити незалежність України можна буде лише тоді, коли буде створено боездатну регулярну армію. В цьому контексті цілком логічним виглядає процес відродження козацтва як стану, який був основою існування першої козацької державності. Козацтво постало знову на підставі закону – універсалу Гетьмана Всієї України 16 жовтня 1917 р.

Гетьман Павло Скоропадський твердо стояв на позиції державника, доказом чого є його слова: «Українці, оголошуючи, що хочуть самостійної України, забувають, що для того, аби цього досягти, я вже не кажу про повну самостійність, але простого права в очах усіх країн на державне існування, це право має бути завойоване і мечем, і такою політикою, яка змусила б більшість країн, яка має значення при вирішенні цього питання, самим бажати, щоб ця держава існувала».

Все вище сказане говорить про те, що педагогічним працівникам, особливо викладачам суспільствознавчих дисциплін для того, щоб якісно викладати предмети суспільно-гуманітарного циклу, необхідно навчитися готувати справжніх громадян країни – патріотів, які повинні уміти відповідати за себе і свою країну, мають свою точку зору, вміють її обстоювати, відстоювати, прогнозувати, доказувати, формувати думку, а в підсумку - сформувані оті 10 ключових компетентностей, що включають у собі знання та їх критичне розуміння, сформувані практичні уміння і навички, ставлення, поведінкові установки та з успіхом використовувати такі методи навчання як: диспут, полеміка, інтерв'ю, обговорення, дискусія, робота в групах та парах, панельних дискусіях.

Найкраще це вийде тоді, коли ви будете використовувати контрверсійні підходи.

Як відомо, це слово широко використовується і в математиці і в літературі, і в історії - це поширений прийом, спрямований на підкреслення важливості сказаного. Простіше кажучи - перебільшення.

Майстерне використання цього прийому робить вас переконливим і може зробити суцю дрібницю найважливішим аргументом в суперечці. Варто лиш у всьому знати міру і користуватися розумно. Найбільше пасує використовувати слово контрверсійний, висловлюючи своє ставлення до речей «високих», як живопис, музика, чи кінофільм. Красиво звучатиме і при описі людини незрозумілої поведінки, особи, що дивує своїми вчинками та не дається так просто себе збагнути.

Це слово зустрічається дуже рідко і відноситься воно до лексики лише вишуканих людей. Однак використовувати його можна щонайменше щодня, приємно дивуючи знайомих ерудицією та багатством мови.

Тож працюйте над собою із собою, будьте в пошуку, ставайте креативними та вишуканими, опановуючи нові підходи, дивуючи своїх вихованці неабиякою ерудицією, неординарністю, креативністю, індивідуальністю, широтою та глибиною думки та іскрометним розумом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник / Флорій Сергійович Бацевич. – 2-ге вид., доп. К. : ВЦ „Академія”, 2009. 376 с.
2. Бахтин М. М. Проблема речевих жанрів / Бахтин М. М. // Эстетика словесного творчества. М. : Искусство, 1986. С. 250–258.
3. Безменова Н. А. Риторическая модель речевой деятельности / Н. А. Безменова // Речевое воздействие в сфере массовой коммуникации. М. : Наука, 1990. С. 25–40.
4. Русакова О. Ф. Дискурс, политический дискурс, политическая дискурсология / О. Ф. Русакова // Многообразие политического дискурса. – Екатеринбург : ИФП УрО РАН, УрГСХА, 2004. 386 с.
5. Стецки Т. С. До категорій риторики як засобів переконання електорату / Т. С. Стецки // Наукові записки Національного університету „Острозька академія”. Серія „Філологічна”. Острог : Вид-во Нац. ун-ту „Острозька академія”, 2012. Вип. 23. С. 167–169.
6. Сисоєва С.. Особистіснозорієнтовані технології метод проектів (Електронний ресурс).

REFERENCES

1. F.S. Bacevich Fundamentals of Communicative Linguistics: a textbook / Floriy Bacevich. - 2nd species, Suppl. K.: VC Academy, 2009. 376 p.
2. Bakhtin MM The problem of speech genres / Bakhtin MM // Aesthetics of verbal creativity. M.: Art, 1986, pp. 250–258.
3. Bezmenova NA Rhetorical model of speech activity / NA Bezmenova // Speech influence in the sphere of mass communication. M.: Science, 1990. pp. 25–40.
4. Rusakova, O.F. Discourse, political discourse, political discursology / A.F. Rusakova // Variety of political discourse. - Ekaterinburg: IFP UrO RAS, UrGSKHA, 2004. 386 p.

5. Stetsik TS To the categories of rhetoric as a means of persuading the electorate / TS Stetsik // Scientific notes of the National University "Ostroh Academy". The Philological Series. Ostrog: View of Nat. Ostroh Academy, 2012. 23. P. 167–169.
6. Sysoyeva S. Person-centered technologies project method (electronic resource).

УДК 377.3:37.091.313(043.2)

Маленко Катерина,
викладач ДПТНЗ,
«Конотопський ПАЛ»,
м. Конотоп, Україна

ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ВИВЧЕННІ ІСТОРІЇ РІДНОГО КРАЮ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Стаття присвячена використанню проектної діяльності у вивченні історії рідного краю в закладах освіти. Доведено, що краєзнавче-навчальна робота в нашій країні характеризується як дослідницька діяльність, збереження як місцевих, так і державних святинь, пам'яток історії та культури, активного проведення просвітницької діяльності. Все це сприяє відродженню та продовженню національних традицій, творчості, поверненню із забуття імен видатних місцевих діячів, відкриттю маловідомих сторінок історії, проведенню патріотичної роботи серед підростаючого покоління, вихованню в нього почуття національної гідності, любові до рідного краю, поваги до народних звичаїв.

Ключові слова: проект, проектна робота, краєзнавче-дослідницька робота.

Маленко К. Проектная деятельность в изучении истории родного края в учебных заведениях.

Статья посвящена использованию проектной деятельности в изучении истории родного края в учебных заведениях. Доказано, что краеведческое-учебная работа в нашей стране характеризуется как исследовательская деятельность, сохранение как местных, так и государственных святынь, памятников истории и культуры, активного проведения просветительской деятельности. Все это способствует возрождению и продолжению национальных традиций, творчества, возвращению из забвения имен выдающихся местных деятелей, открытию малоизвестных страниц истории, проведению патриотической работы среди подрастающего поколения, воспитанию у него чувства национального достоинства, любви к родному краю, уважения к народным обычаям.

Ключевые слова: проект, проектная работа, краеведческое-исследовательская работа.

Malenko K. Project activity in the study of the history of the native land in educational institutions. The

article is devoted to the use of project activities in the study of the history of the native land in educational institutions. It is proved that the study of local lore and study in our country is characterized as research activities, the preservation of both local and state shrines, historical and cultural monuments, and active educational activities. All this contributes to the revival and continuation of national traditions, creativity, the return from oblivion of the names of prominent local figures, the opening of little-known pages of history, conducting patriotic work among the younger generation, instilling in him a sense of national dignity, love for his native land, and respect for folk customs.

Key words: project, design work, local history research.

Завжди найбільшим і бездонним джерелом життя, духовності, моральних і культурних цінностей людини була любов до рідного краю та Батьківщини.

Щоб по-справжньому любити рідний край, його слід добре знати, необхідно вивчати історію, мову, культуру. У сучасних умовах українського державотворчого процесу актуальним постає питання культурного й духовного розвитку, особливо це краєзнавче направлення та вивчення історії рідного краю. Краєзнавче-навчальна робота в нашій країні характеризується як дослідницька діяльність, збереження як місцевих, так і державних святинь, пам'яток історії та культури, активного проведення просвітницької діяльності. Все це сприяє відродженню та продовженню національних традицій, творчості, поверненню із забуття імен видатних місцевих діячів, відкриттю маловідомих сторінок історії, проведенню патріотичної роботи серед підростаючого покоління, вихованню в нього почуття національної гідності, любові до рідного краю, поваги до народних звичаїв.

В умовах сучасного інформаційного світу й безлічі умов для творчого й креативного підходу, постає питання висвітлення своєї діяльності учнівської громади із питань дослідження і вивчення історії рідного краю. Ураховуючи різні компетентності розвитку кожного здобувача освіти можна виділити, на мою думку, один найефективніший спосіб, який охоплює всі сфери діяльності і навчання – це проект чи проектна діяльність учнівської громади.

Метод проектів з'явився в 50-х роках ХХ століття, коли в пошуках нових форм організації навчальних занять деякі освітні заклади звернулись до досвіду вищих навчальних закладів. Схожа на проектні технології навчальна система організації занять у закладах освіти, при якій здійснюється поєднання занять у великих аудиторіях і у малих групах та індивідуально, одержала назву «план Трампа». Вона була розроблена